

Kmetijski poučni izlet na Češko.

One izletnike, ki se nameravajo tega nad vse zanimivega izleta udeležiti, opozarjamo, da rok za zglastitev poteče s 30. junijem. Na poznejše zglastitve se ne bomo ozirali.

Pomisli si le, da moramo udeležnikom priskrbeti stanovanja, vozove, vozne listke, v mnogih krajih tudi skupne obede in večerje itd.

Naj se toraj vsakdo, ki se misli izleta udeležiti, zglasti čimprej mogoče, najpozneje do 30. junija pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani.

Kdor želi, da mu družba priskrbi vozni listek, pravzaprav zvezek voznih listkov, mora tej zglastitvi priložiti tudi 50 K predplačila za te listke; ostanek doplača pri prejemu listkov.

Vsak zglastilec naj pove, od katere večje postaje naprej in za katero nazaj naj se mu listek izgotovi. Taki listki se izdajajo le od kake večje postaje pričenši zopet do te postaje nazaj, in sicer vsaj za daljavo 600 km. Za izletnike z Dolenjskega in z Notranjskega se priporoča vzeti listek, oziroma zvezek listkov, od Ljubljane, kjer je pričetek izleta za progo: Ljubljana-Jesenice-Celovec-Linec-Budjevice (kjer se z ogledovanjem prične) Tabor-Praga-Češki Brod-Kolin-Kutna gora (kjer se z ogledovanjem konča) in od tod po isti poti zopet čez Prago nazaj, ali pa — za tiste, ki si želijo ogledati tem potom Dunaj — po severozapadni železnici iz Kutne gore naprej čez Nemški Brod-Znojmo na Dunaj (z brzovlakom 5 ur). Z Dunaja pa bodisi po južni, ali pa po državni železnici zopet nazaj v Ljubljano.

Udeležnikom z Gorenjskega priporočamo, da si vzamejo vozni listek z Jesenic, kjer pristopijo v naš vlak, po popisani poti zopet v Jesenice, izletniki s Primorskega iz Gorice v Gorico, izletniki s Štajerskega, ki se ne marajo voziti v Ljubljano, pa iz Celja čez Dravograd v Zeltweg (kjer pristopijo v naš vlak) Selztal-Linec itd. zopet v Celje.

Kdor hoče, si listek (Fahrcheinheft) lahko sam priskrbi. V to svrhu naj se poda v najbližjo večjo železniško postajo in naj pove načelniku, kod in v katerem razredu se hoče voziti, in ta mu listek naroči pri pristojnem železniškem ravnanstvu. Naročnik prejme in plača listek tam, kjer ga je bil naročil.

Vsekako pa si mora vsak naročiti vozni listek tako, da se vozi čez zgoraj debelo tiskane postaje.

Izhod izleta bo Ljubljana, kjer se zberejo udeleženci v nedeljo dne 2. avgusta ob dveh popoldne na vrtu hotela „Lloyd“. Točno ob treh bo odhod na kolodvor, z vlakom ob tričetrt na štiri popoldne se pa odpeljemo proti Jesenicam, kjer se nam pridružijo izletniki z Gorenjskega in Primorskega. Ob osmih 42 min. zvečer se odpeljemo naprej z brzovlakom, in sicer čez Sv. Vid ob Glini (prih. 10:10 odhod 10:25 zvečer), Selztal (prih. 2:15, odhod 2:35 popoldne), Linec (prih. 5:31, odhod 5:51) v Češke Budjevice (prih. ob 8:22 zjutraj).

Izletniki, ki se ne peljejo iz Ljubljane, morajo družbi naznaniti, kje se nameravajo pridružiti, da jih tam voditelj sprejme.

Da se bomo lažje spoznavali, priskrbi družba posebne znake, ki ga dobi vsak udeleženec in se ga pripne na suknjo.

Tudi oni izletniki, ki si sami priskrbe listke in se v Ljubljani ali pa med potom pridružijo izletu, se morajo do 30. t. m. priglasiti c. kr. kmetijski družbi in obenem naznaniti, kje se pridružijo.

To je posebno zaradi tega potrebno, da se jim priskrbi stanovanje in da se zanje priskrbi tudi prostor pri izletih na Češkem, ki se bodo deloma (t. n. pr. takoj v Budjevicah) vršili na vozeh.

Izlet se — kakor že rečeno — prične z odhodom iz Ljubljane dne 2. avgusta t. l. in se konča zvečer dne 11. avgusta v Kutni gori, odkoder se bodo izletniki vrnili bodisi čez Prago ali čez Dunaj domov, tako da bo trajal izlet v celem le kakih 12 dni.

„Kmetovalec“ z dne 15. julija prinese natančen načrt vse vožnje.

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Za letošnje glavno skupščino Zaveze je prijavil gosp. Anton Pesek temo: „Regulacija učiteljskih plač.“ Za Legov spomenik so darovala sledeča Zavezna društva:

- 1.) Sežansko učiteljsko društvo 20 K;
- 2.) Kranjsko učiteljsko društvo 20 K;
- 3.) Okrajno učiteljsko društvo v Radovljici 20 K;
- 4.) Kopersko učiteljsko društvo 16 K;
- 5.) Ljutomersko učiteljsko društvo 11 K 60 vin;
- 6.) Litijsko učiteljsko društvo 10 K;
- 7.) Okrajno učiteljsko društvo za ljubljansko okolico 10 K;
- 8.) Savinjsko učiteljsko društvo 10;
- 9.) Slovenjebistrsko učiteljsko društvo 10 K.

Iskrena hvala!

Vodstvo zaveze
Luka Jelenc,
predsednik.

Kranjsko.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja Ljubljanske okolice je imelo svoje redno zborovanje dne 4. junija t. l. v „Narodnem domu“ v Ljubljani. Udeležba pičila, jedva da smo bili sklepni. Stanovska zaveznost, kje si? Enkrat v letu bi se pa v krogu tovarišev in tovarišice vendar le lahko sešli društveniki — polnoštevilno. Ni čudno, če se od 65 društvenikov udeležijo običnega zbora le 25. Tem nečastneje pa je, da so se ognili zborovanju nekateri in nekatere, ki jih je bilo sicer ta dan videti v Ljubljani. — Zborovanje se je vršilo po običnem redu. Predsednik in tajnik poročata o delovanju društvenega odbora v pretečeni dobi; vse delovanje je bilo izvedeno osredotočeno na izboljšanje našega gmojnega stanja. Blagajnik — službeno zadržen — poroča pismano. Dohodki 285 K 06 h, izdatki 278 K 93 h, torej preostanek 6 K 16 h; skupne imovine nekaj več, vendar se je ta skrčila. Po poročilu računskih pregledovalcev Breganta in Cerarja je račun in blagajnica v popolnem redu. Blagajniška knjiga kaže, da imamo v okraju še 20 učiteljskih oseb, ki niso pri društvu, torej „fogelfraj“. Kdaj jih bo pač srečala stanovska samozavest! Letni donesek 2 K menda vendar ni ovira njihovega vstopu v društvo? — Bivši odbor se izvoli iznova soglasno: po zborovanju se konstatira sledeče: predsednik Gregorin; podpredsednik Bregar; tajnik Lavtižar; blagajnik Petrič; odbornica Zemljanova; odbornika Pirc in Ivo Trošt.

V socialni odsek se izvolijo: Žirovnik, Mihelič, Korbar, Kavčič, Levstik, Drašček, gđd. Moos. Kot delegatke k Zvezinemu zborovanju se zglastijo: gospičice Kos, Papler, Zalokar in Zgur ter tovariši Lavtižar, Marn in Punčah. Za Legov spomenik prispeva društvo 10 K. 20 K se dovoli k spominku na grob rajnega tovariša Eng. Kavčiča, ki je sicer umrl pri sv. Križu pri Litiji, pa vendar služboval nekaj let v našem okraju in leži pokopan pri Dev. Mar. v Polju. — Glede ročnega zapisnika se želi sledeče: veže naj se močneje, imej zaklop-nico, svinčnik in predalec, vsaka stran bodi odločena le trem učencem (zaradi večrazrednic), inserati naj bi bili vloženi tako, da se lahko odstranijo, natisnili naj bi se tudi vpokojeni učitelji in učiteljice.

Z željo, da bi se društveniki pogostejše in polnoštevilno shajali, ker le v organizaciji je moč, zaključil predsednik zborovanje.

Logaško učiteljsko društvo je imelo dne 11. t. m. svoj občni zbor v Starem trgu pri Ložu. Dasiiravno si je izbralo društvo za občni zbor tako oddaljen kraj, vendar se je udeležilo zborovanja precejšnje število članov, namreč 10 učiteljev in 11 učiteljic. Celotni tovariši Silvester z daljnega Črnega vrha je prišel med nas. Vsa čast taki zavednosti! Pogrešali pa smo več tovarišev in tovarišice iz bližnjih krajev, ki so se dosedaj še vedno vsakega zborovanja redno udeleževali. Kaj je vendar temu vzrok? Naše društvo, ki je — skoraj bi rekel — do sedaj vsem drugim prednjačilo, naj bi začelo zaradi malenkostnih zadev hirati? Tega vendar ne smemo dopustiti! Predsednik nadučitelj Šest iz Cerknice je pozdravil vse navzoče, zlasti pa še g. profesorja Orožna iz Ljubljane. Spominjal se je 60letnice vladanja našega presvetlega cesarja. Ker je bilo primeroma malo članov navzočih, se je sklenilo na dan okrajne učiteljske konference, ki se vrši dne 1. julija, sklicati izredni občni zbor, pri katerem se bo sklepalo, kako naj naše društvo proslavi letošnji jubilej. Vsi člani so vljudno vabljeni, da se ga polnoštevilno udeležijo. Na to se je spominjal predsednik umrle tovarišice gospe Ivanke Peruškove ter pozval navzoče, da so se v znak sožalja dvignili s sedežev. Potem je dal besedo g. profesorju Orožnu iz Ljubljane, ki je predaval o temi, kako naj se poučuje domovinoznanstvo na ljudski šoli. O tem predavanju poročamo na drugem mestu. Burno odobravanje je bilo plačilo temu res izbornemu predavanju. Tov. predsednik se je v imenu vsega učiteljskega gosposdu predavatelju iskreno zahvalil, poudarjajoč zlasti to, da se g. profesor ni strasil tako daljne poti, da pride med nas ter s tem pokazal, da je res pravi prijatelj ljudskošolskega učiteljstva. Bodi mu še posebej na tem mestu

izrečena prav iskrena zahvala za njegovo požrtvovalnost in njegove nauke. Želeli je, da bi g. profesor svoj referat v celotnem obsegu objavil v kakem strokovnem listu.

Iz poročila tov. blagajnika smo razvideli, da je imelo društvo 223 K 1 h dohodkov in 110 K 27 h stroškov, torej preostanka 112 K 74 h. Z obžalovanjem je omenil blagajnik Punčuh, da je bilo do konca l 1907 le 48 plačujočih članov ter je torej v okraju 22 učiteljev in učiteljic, ki niso bili vpisani. Med temi večina učiteljev.

Račune sta pregledali gospičice Palme iz Logatec in Mulaček iz Cerknice. Po običnem zboru se je vršila volitev odbora. Ker sta se dosedajni predsednik Šest in tajnik Kabaj vsak-ter zopetni izvolitvi odločno odpovedala, je bil enoglasno voljen nov odbor, ki se je konstituiral tako:

Predsednik: Leopold Punčuh, nadučitelj v Logatecu; namestnik: Ferdo Wigle, učitelj v Starem trgu; tajnica: Franica Bezelj, učiteljica pri Sv. Vidu; blagajnik: Ivan Bezelj, nadučitelj pri Sv. Vidu; Odbornik: Anton Šeme, učitelj v Starem trgu.

Po običnem zboru se je zbralo vse učiteljstvo v gostilnici g. Benčina k obedu, kjer se je ob dobri in ceni postrežbi nekaj časa dobro in neprisljano bavalo. Da tudi ni manjkalo napitnic, tega ni treba omenjati. Tudi nam je ad hoc sestavljeni pevski zbor zapel par prav mičnih pesmi ter s tem zabavo še bolj povzdignil. Omeniti mi pač ni treba, da je bil g. profesor Orožen ves čas v naši družbi.

Po obedu je šlo vse učiteljstvo obiskat pokojno tovarišico gospo Ivanke Perušek-Modri-janovo ter položilo na njen grob lep, svež venec z napisom. Tudi je pevski zbor zapel dvoje pesmi: „Blagor mu“ in „Nad zvezdami“. S solznimi očmi se je poslovilo učiteljstvo od svoje drage tovarišice, ki pač ni zaslužila, da niti njeni najbližji sorodniki niso prišli h grobu, ampak bilo je učiteljstvo čisto samo.

Nato se je podalo učiteljstvo, nekateri na vozeh, drugi peš proti starodavnemu mestu Ložu, kjer se je ustavilo še za trenutek v gostilnici mestnega župana g. Alojzija Žuidaršiča. Zaradi velike oddaljenosti je bilo treba misliti zgodaj na odhod. Segli smo si še enkrat v roke ter si zaklicali: Na veselo snidenje dne 1. julija v Dol. Logatec!

Zborovalce sta pozdravila g. nadzornik in ravnatelj Ivan Thuma pismeno, tov. učitelj in poslanec E. Gangl brzojavno.

Sklenilo se je njima izreči za pozdrave pismeno zahvalo.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiški in severniški okraj zboruje v nedeljo, dne 5. julija t. l. ob 11. uri popoldne v šoli v Dobovi. Vzpored:

1. Čitanje zapisnika.
2. Dopisi in društvene zadeve.
3. Volitev delegatov za letošnje glavno skupščino „Zaveze“ v Gorici.
4. Iz šolske prakse.
5. Želje in nasveti.

Popoldne izlet na „Grič“, kjer se vrši ljudska veselica v prid „Družbi sv. Cirila in Metoda“.

Zaradi kosila naj javijo vsa šolska vodstva število svojih udeležencev tov. Gajšku vsaj do 1. julija.

K prav obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Ormoško okrajno učiteljsko društvo je zborovalo 14. junija t. l. v Ormožu, kjer je bilo navzočih 26 udov ter gđd. Svoboda, učiteljica na Dornavi, kot gost. Na novo je k društvu pristopil tov. M. Jerša, učitelj na ormoški okoliški šoli.

Predsednik tov. Rajšp je podal kratek pregled o delovanju štajerskega učiteljstva v zadevi regulacije naših plač. Trdo delo, malo naklonjenosti, uspehi nevpodbudni; vključ temu ne izgubiti upanja in vztrajnosti v svojem pričetem delu za boljše prihodnost.

Referatu „Kako naj ohrani ljudska šola šestdesetletni vladarski jubilej našega presvetlega cesarja v trajnem spominu, posebno s sodelovanjem na polju skrbstva in varstva otrok?“ je poročal tov. Kosi, ki je s svojimi izvajanci navzočim jako ustregel. — Referat, katerega načela je uvaževati pri reviziji učnih načrtov in kako se naj postopa pri izvršbi revizije, je v glavnih potezah razpravljaval tov. Rosina. — O jubilejski slavnosti „Zveze“ v Celju je poročal tov. Rajšp.

Društvo je čestitalo svojemu častnemu članu gđd. šol. nadzorniku g. Petru Končniku na odlikovanju z redom železne krone. — Za Jan Legov spomenik se dovoli 10 K. — Delegati za letošnje glavno skupščino „Zaveze“ v Gorici so: tov. Pintarič, gospa Trstenjakova in gđd. Posega, namestniki: tovariši Porekar in Sijaneec ter gđd. Valentinčič.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo 14. t. m. v okoliški šoli.

Društveni predsednik tov. Žiher je otvoril zborovanje z izrazom veselja nad mnogobrojno udeležbo.

Nanovo sta pristopila gđd. Dostal in Samec. Z živahnim pozdravom sta bila sprejeta. Došla je 5. „Zvezina“ okrožnica. Društvo je sklenilo ugoditi ji v vseh točkah.

Na dnevnem redu je bil tudi razgovor o vprašanjih okrajne učiteljske konference. Vprašanje „kako naj ohrani ljudska šola šestdesetletni vladarski jubilej našega presvetlega

cesarja v trajnem spominu? Kako naj sodeluje zlasti na polju skrbstva in varstva otrok?“ — sta imela razpravljati tov. Vesjak in Vauhnik. Prvi, po nujnih opravih zadržen, je poslal svoje teze, v katerih je pregledno navedel vse naprave, s katerimi bi se trajno in primerno, otroku v korist, proslavil vladarjev jubilej. Drugi poročevalec se je v svoji razpravi omejil na naše razmere in potrebe naše mladine. Ker je skrb za mladino z ozirom na predšolsko, šolsko in pošolsko dobo, trojna, so trojne tudi naprave, ki so potrebne, da se odstranijo obstoječi nedostatki v vzgoji naše mladine.

1. Za mladino v predšolski dobi, ki čisto v svojem razvoju zaostaja zaradi pomanjkljive oskrbe, naj se osnujejo krajevni otroški domi. Tu sem bi oddajali starši svoje otroke, ko bi odhajali z doma na delo. Zdaj se to varuštvo izroča starejšim otrokom, šolarjem, ki so za ta posel nesposobni in se vrhutega še šoli odtegujejo.

2. Za zanemarjeno šolsko mladino, ki je osirotela ali pa ima starše, ki niso sposobni vzgajati, naj ustanovi okraj okrajni šolski dom. Ta bi sprejemal vso zanemarjeno šolsko mladino svojega okraja v popolno oskrbo, jo redno pošiljal v šolo in jo vzgajal k rednemu, deloljubnemu življenju.

3. Skrb za šoli odraslo mladino naj prevzame dežela. Ustanovi naj se deželno zavetišče za šoli odraslo zanemarjeno mladino. Oni, ki jim preti nevarnost, da se docela izpridijo, bi se tu navajali k delu in redu in vzgajali za primeren stan.

Te naprave bi bile za naše razmere najbolj potrebne, torej tudi najbolj primerne, da v smislu našega prebлага vladarja proslave jubilej.

Učiteljstvo nima moči, da bi jih ob svojem izvedlo. Le nasvetovati zamore in obljubiti svoje sodelovanje.

Ob svoji moči pa ustanovi učiteljstvo v vsakem šolskem okolišu jubilejsko podporno društvo za ubožne šolarje. V vrhu medsebojne podpore bi se vsa društva okraja združila v okrajno podporno društvo. Namen teh društev bi bil, podpirati ubožno šolsko mladino s hrano, obleko i. dr.

Glasno odobravanje, ki je sledilo predavanju, je svedočilo, da se zborovalci strinjajo s predlogi tov. predavatelja in želeli je, da bi se tudi uresničili bedni mladini v korist, našemu trudopolnemu delu v prosoh!

O drugi konferenčni temi „Katera načela je uvaževati pri reviziji učnih načrtov“ je poročal tov. Kaukler. Izvabil je živahen razgovor o naših učnih načrtih. Vsi govorniki so soglašali z gospodom referentom, da nas učni načrti preobložujejo s snovjo. Nedostaja nam časa, da bi jo temeljito predelali. Posebno bi trebalo razbremeniti nižjo stopnjo.

Z zahvalo govornikom je zaključil tov. predsednik zborovanje.

Goriško.

Učiteljsko društvo za sežanski šol. okraj se je sestalo dne 11. t. m. v Skopem. Dasi je društvo zborovalo komaj mesec prej, vendar nas je iznenadilo število zbranih udov. Kar nas najbolj veseli, je to, da se zlasti mladi naraščaj kaj rad odzivi vabilom k zborovanju. To je lepo! Jasen dokaz, da raste pri nas stanovska zavest in navdušenje za stanovsko organizacijo. Tudi tovarišice so bile častno zastopane. No, v tako primernem kraju kakor je Skopo bi nas bila še katera lahko presenčila. Tiste, ki se strajajo dolge poti ter ne obiskujejo zborovanj daleč, naj bi prišle med svoje vsaj tedaj, ko jim društvu zboruje takorekoč pred nosom! Ne mašite si oči in ušesa ter ne branite se zvedeti, kaj dela društvo, katerega udje ste! Saj dela tudi za vas!

Nismo pa se zbrali še nikdar tako resnim obrazom, kot ravno sedaj ob zadnjem zborovanju. Vzrok pa ni tičal morda v nas samih, marveč je izviral iz istinita sočutja do kmetske trpinca, iz milosrdja do ubogega ljudstva v kraju in okolici, ki jo je docela uničila grozna elementarna neizgoda — toča. Kdor bi ne sočustvoval s tem ubogim ljudstvom, ta bi naravnost kazal, da nima srca. Saj pretresa človeka groza ob pogledu te pušče, golih okleščenih trt in uničenih poljskih pridevkov. Ljudstvu preti trda beda, pomanjkanje. Česar ni pobrala prej dolgotrajna suša, kar je ostalo raznemu mrčesu: gosencam in kobilicam, to je počistila zdaj toča. Edini up je še, ki ga je stavil kmet v trto, ki je kazala prav lepo, mu je sedaj strt. Živeža ni ne za ljudi ne za živino, in skoraj zmanjka tudi pitne vode, če nam nebo ne pošlje dežja. Nehote nam je silila misel: Ubogo ljudstvo, kako radi, neizrečeno radi bi ti pomagali, ko bi mogli. Saj živimo s teboj, tebi in zate! A sami smo trpini, siromaki v gosposki suknji, ki še sebi ne moremo pomagati. Bogati smo pa plemeniti čuvstev za ljudski blagor — žrtvujemo sebe, ker drugega nimamo, da bi le prisiljali narodu boljša doba!

S takimi in sličnimi občutki smo pričeli zborovanje ob pol 11. uri predp. — Po predsednikovem nagovoru in overitvenju zapisnika zadnjega zborovanja v Stanjelu nam je poročal g. okr. šol. nadzornik M. Kante o odpustnicah in odhodnicah v ljudski šoli. Dasi je trajalo poročilo skoraj dve uri, so mu vendar prisotni sledili z vso pozornostjo. Referat je bil vsestransko praktičen in temeljit in pojasnil je marsikak kriv pojem v tem oziru. Precej so v poročilu plesali kljukasti paragrafi, ki časih malo neprijetno zvane po ušesih, a tako poro-

žilo je brez teh naravnost nemogoče, ker ti dokumenti (odpustnica in odhodnica) sami niso nič drugega kakor proizvod zakonitih naredb. Živahne debate, ki je sledila, so se udeležili tov.: Strekelj, Vovk, Vendramin, Tomšič Franc, Grahar in Ravbar. — Predsednik se je nato zahvalil g. poročevalcu za poročilo.

Sklenilo se je tudi, da se bo pri vsi naši žepni suši podpiralo kmečko stranko na deželi, ki so ji pri sreči tudi naši stanovski interesi. Podpirati pa jo hočemo tudi gmotno, t. j. z deleži za list „Naš Glas“. Kakova deseterica je že položila svoj obul na žrtvenik, drugih 10 se je pa s podpisom obvezalo delež plačati o priliki.

Tovariši se pa čudijo, da se nobena kolegija ne odzove na apel glede kmečke stranke. „Saj gre tu le za denar in stanovsko korist, ne pa za političke stranke. Če nimajo tovarišice kot ženske političkih pravic“, pravijo tega jim mi moški nismo krivi, Boga naj hvalijo, da so proste onih političkih sitosti in večekrat tudi smole, kot jo imajo njih stanovski sovostniki. Če ne morejo nas one moralno podpirati ter se družiti z nami v tem pogledu, naj nas podpirajo materialno, saj smo približno enako bogati.*

Razdelilo se je po seji kakih 20 izvodov not pevecem in pevkam za „Zavezeni“ koncert v Gorici, na kar se zaključijo zborovanje za tek. šol. leto.

V programu začrtane pevske vaje so se vršile po kosilu v gostilnici g. Jos. Živca. Pelo se je lahko, zato je skrbel g. Živec s svojo izborna kapljico kakor z dobrim kosilom. V ceni je bil soliden, kakor vsak, ki zna računati z učiteljskimi žepi, ki simpatizira z učiteljstvom ter mu je naklonjen. To bodi g. Živcu v zagotovilo, da smo bili pri njem sicer prvič, a brezdomno ne zadnjič.

Politiški pregled.

* **Poslanska zbornica.** Dr. Ribar je vložil interpelacijo glede nabiranja in postopanja z izseljenci od strani Avstro-Americe. Minister za poljedelstvo Ebenhoch je odgovoril na Faiduttijev interpelacijo glede varstva furlanskih kolonov proti opovedim. Rekel je, da so preiskovanja zaključena ter da se uvede vrsta reform v interesu kolonov kakor v interesu gospodarjev. — Poslanec Hribar je govoril proti germanizaciji zlasti pri sodiščih.

* **Kranjski deželni zbor** se je sešel dne 19. t. m., da reši volilno reformo. — Začetkom seje stori objubo poslanec dr. Žitnik, ki je bil začetkom letošnjega zasedanja zadržan na Dunaju kot član proračunskega odseka. — Deželni glavar naznanja, da je poslanec Gangl vložil nujni predlog, ki ga objavljamo na drugem mestu. Ker je poslanec Gangl sam podpisal ta nujni predlog in nima po opravljeniku določenih pet podpisov, izjavi deželni glavar, da more predlagatelj v razpravi govoriti v označenem smislu, ter stavi svoje predloge.

— Dr. Šusteršič utemeljuje predloženi načrt, ki izperimja dosedanj deželni red in deželnozborski volilni red, in pravi, da je načrt ead kompromisa. Istotako se izjavlja grof Barbo v imenu nemškega veleposlstva. Narodno-napredni poslanec dr. Triller govori v imenu narodno-napredne stranke. Govornik razpravlja najprej o zgodovini kompromisnih pogajanj. Narodno-napredna stranka stoji principialno prejkoslej na stališču splošne in enake volilne pravice s proporcionalnim zistemom. Če je stranka za reformo v zmislu načrta, je to storila le Slovenstvu na ljubo, da brez boja dovoljuje večino v deželnem zboru „Slovenski ljudski Stranki“. Nadalje govori tudi o poostritvi poslovnega reda, za katerega hoče stranka vseeno glasovati vkljub raznim strogim določbam, da se izkaže kot pionir pravega parlamentarizma. — Poslanec Gangl se toplo zavzema za delavstvo, katerih zahteve niso izpolnjene v teh predlogih. Priznava se kot neizprosna privrženca splošne in enake volilne pravice, valed tega ne more glasovati za predlogo. Potem ko sta govorila še dr. Krek in dr. Šusteršič, so bili zakoni o izpremenitvi deželnega

*) Evo vam pojasnila, dragi tovariši! — Učiteljce paš skoraj ne vemo, kakšno stališče imamo zavzemati napram kmečki stranki. Zato se za stvar nobena ne ogreje. — Kmečka stranka je politična stranka. A § 30. druž. prav., ki nas ženske naravnost ponižuje, ker nas izključuje iz polit. društev in strank, ki nas uvršča med zlobince, idijote, analfabete in izmečke človečta, ta zastareli paragraf nam brani pristop tudi k tej stranki; dasi priznavamo, da je za nas velikega pomena, da je nam simpatična, a — nedostopna! — Spominjate se pač dragi tovariši, da so na onem pozimskem našem sestanku (meseca januarja) v Gorici takoj in rade volje pristopile z deleži za „Naš Glas“ i kolegijo. Dotične so bile obenem vabljeni k agrarnemu shodu, ki se je vršil istega dne pri „Jelenju“. A potem se jih je odstranilo pred zborovanjem. Deležnica „Našega Glasa“ — eno celo uro navdušene agrarke — so storile tedaj prvi korak v politiko, a bil je — premisl! Politika ostani ženski še vedno s sedmimi peti započeta veda! — Imela so tedaj i tovarišice voljo podpirati stranko ter so to tudi dejansko pokazala. Da jih je pa tedaj odstranitev od shoda od strani agrarcev malo ogrela, je opravičeno. Čemu vabiti tako, ki jim vstop ni dovoljen? Ali ko se jim je stališče pojasnilo, so se umirile ter niso hotele odtegniti denarja, ki so ga vplačale kot delež, marveč so ga prepustile v podporo „Našemu Glasu“. Nekoga lepega dne pa se je darovani denar učiteljem vrnil. Kaj tedaj? — Me smo verne tovarišice svojim sovostnikom, ki jim stojimo vsledar ob strani, naj gre za njihove ali skupne interese. Vsi za enega, eden za vse! Toda z deleži za „Naš Glas“ ne moremo sodelovati, ker — ne smemo. Narodnice „Našega Glasa“ pa ostanemo, nabirati hočemo novih narodnikov, priporočati list ter podpirati ga s primernimi dopisi! Toliko, le toliko moremo in smemo storiti! Živeli!

reda in deželnega volilnega reda sprejeti v vseh treh branjih in z odklonitvijo nekaterih preminjevalnih predlogov, in sicer v tretjem branju z vsemi proti glasu poslancea Gangla. Deželni glavar Šuklje se zahvaljuje za ravnokar sprejeto volilno reformo, na kar se deželni zbor odgodi.

* **Dunajski Čehi proti naučnemu ministru.** Grof Harrach je proti naučnemu ministru Marchetu, ker s praznimi izgovori odreja odlični češki šoli Komenskega pravico javnosti. V isti namen — zavrnitev izvajanja ministra v proračunskem odseku — so priredili dne 17. junija dunajski Čehi v „Narodnem domu“ v Fünfhausu dve obilno obiskani zborovanji, katerih se je udeležilo tudi nad 20 čeških poslancev različnih strank. Poslanec prof. Drtina, ki mu je bil poverjen referat, je ostro kritikal postopanje naučnega ministra. Več poslancev je v ostrih besedah zahtevalo čeških šol na Dunaju in Nižjem Avstrijskem. Če že to povzdiga človeka, da vidi, kako češki poslanci različnih strank skupno nastopajo, ko gre za skupno korist, pa mora rodoljubnega Slovence obhajati grenko čuvstvo, ko čuje, kako so ob tej priliki nastopili češki svečeniki, ako se namreč obenem spominjamo, kako vse drugače in žalostno je to pri nas. Duhovinka — poslanca dr. Horský in dr. Zaruba se nista prav nič menila za to, da se dr. Lueger in njegova družba nazivljejo krščansko-socialce, marveč sta brez pardona ožigosala postopanje te družbe. Pozivala sta češko prebivalstvo na odpor proti politiki dr. Luegerja ter sta izjavila, da postopanje proti češkim šolskim otrokom na Dunaju ni ne krščansko in ne socialno. Sprejeta je bila resolucija, s katero zborovalci protestujejo proti izjavam naučnega ministra in zahtevajo na podlagi dejstva, da je najvišje sodišče že večkrat razsodilo, da je češki jezik na Nižjem Avstrijskem v deželi navaden jezik, naj se da Čehom primerno število čeških javnih šol na Dunaju in na Nižjem-Avstrijskem. A dokler se to ne izvede, naj se vsaj šoli Komenskega na Dunaju podeli pravica javnosti in naj se češke šole na Dunaju vzdržujejo na stroške države. Resolucija prosi vse slovske poslance, da podpirajo to zahtevo dunajskih Čehov.

* **V delu za narodnogospodarsko osvoboje** je doseženo sporazumljenje vseh strank na Goriškem. Cila dežela nastopi kakor en mož po jasnem načrtu, ki mora roditi najboljše uspehe. Vsa vodstva strank izdajo milgijaje, ki naj se jih vsak drži.

* **Davek na žganje.** Wekerle je konferiral na Dunaju z Beckom in Korytowskim o povišanju davka na žganje. Ogrska vlada je sklenila, da se zviša davek na žganje neglede na to, če to sklene avstrijski državni zbor ali ne. Avstrijska vlada še vedno upa, da sprejme avstrijski državni zbor zakon o povišanju davka na žganje še pred parlamentarnimi počitnicami. „Nemška narodna korespondenca“ poroča, da se namerava skleniti pooblastilna postava za nadaljnje pobiranje davka na žganje v sedanji visokosti.

* **Prvi shod češke realistiške stranke.** Češka napredna (realistiška) stranka, katere voditelj sta Masaryk in Drtina, ima dne 27. in 28. t. m. svoj shod v Pragi. Tu podajo voditelji stranke politički pregled od leta 1900 naprej. Sicer se bo shod baval sosebno z organizacijo stranke.

* **Statistika protestantizma.** Profesor Kottenbusch v Göttingenu je obelodanil statistiko protestantizma. Ta statistika kaže, da živi v Združenih državah 65 milijonov protestantov (vse skupno prebivalstvo šteje 79 mil.). Od 42 milijonov prebivalcev Angleske je 37 milijonov protestantov. V Nemčiji prihaja na 56 milijonov prebivalstva 35 milijonov protestantov. Na Francoskem je 700.000 protestantov, in sicer toliko kolikor jih je bilo pred 100 leti. Na vsem svetu je 180 milijonov protestantov, od teh jih 114 govori angleški jezik.

* **Vseslovenski visokoškolski shod** se bo po poročilu „Časa“ odložil na drugo leto. Pripravljalni odbor ima premalo denarnih sredstev na razpolago.

* **Vseučiliški štrajk** je končan. Prof. Wurmund je imenovan na nemško vseučilišče v Pragi. Klerikaleci so uprizorili silno gonjo, sedaj so jo dobili po nosu. Vse po zaslužnju!

Vestnik.

Deželni zbor kranjski. Naš tovariš poslanec je stavljal nujni predlog, naj se uvede za dež. zbor volilna pravica po principu enakosti, splošnosti, direktnosti in tajnosti. Ta predlog pa imenuje „Slovenec“, ki sta mu urednika deželna poslanca dr. Lampe in dr. Žitnik — Tingl-Tangl! Jako duhovito in smešno obenem! Še ni dolgo tega, ko so se klerikaleci delali, kakor da bi ne bilo bolj navdušenih pristašev splošne in enake volilne pravice kakor so oni. No, časi se spreminjajo in sedaj klerikalni organ smeši tiste, ki se potegujejo za ista načela, ki so jih klerikaleci sami pred leti proglasili za edino spasonosna. „Slovenec“ pravi, da je prišel Gangl s svojim predlogom za sedem let prepozno. S tem menda hoče reči, da bi bil takšen predlog pred sedmimi leti v zbornici sprejet. Če so bili klerikaleci pred sedmimi leti o tem prepričani, potem se je čuditi, da niso takoj prišli na dan s takim predlogom! Deželni zbor bi imel v tem slučaju že leta in leta docela demokratski temelj in ne bilo bi ga treba sedaj šele „de-

mokratizirati“. „Slovenec“ je torej hotel udariti po Ganglu, pa je udaril le samega sebe po zobeh. Če bivši zagovornik splošne in enake volilne pravice sedaj iz nje norca brije, je to stvar okusa, ako pa misli klerikalni monitor, da je s tem, ker je Ganglov predlog dne 19. t. m. padel, padla pod klop tudi v tem predlogu izražena ideja, se silno moti, ker bo nepopadena splošna in enaka volilna pravica prejalisej nastopila svojo zmagonosno pot tudi v deželne zборе, če bo to klerikalcem ljubo ali ne. — Sploh je „Slovenec“ poročilo o tej seji deželnega zbora sirovo in neresnično. Odgovorna za to sta dr. Lampe in dr. Žitnik, ki sta pisala to poročilo. „Slovenec“ piše, kakor bi bil dr. Šusteršič odgovarjal Ganglu: „Poslanec Gangl seveda stoji neizprosno in neomajano na stališču ženske, ki mokra do kože, vedno še kliče: Postrizeno! Postrizeno!“ — Teh besed dr. Šusteršič ni govoril, podtika mu jih le jeziki „Slovenec“ poročevalce, ki izbija ob tako resnem in velevažnem predmetu neumestne in neumne dovipe! Iz tega se vidi, koliko mu je na stvari sami. Vsa debata je bila dostojna, to moramo odkritosrečno priznati. Izvzeti moramo seveda Jakliča, ki je zaklical Ganglu: „Tvoji učitelji so bili vedno proti nam, ki smo se borili za splošno in enako volilno pravico!“ Posl. Gangl mu je seveda takoj odgovoril, da to ni res, ker se je „Učit. Tov.“ glasilo teh „Ganglovih učiteljev“, že pred leti vzemal za splošno in enako volilno pravico. (Glej „Učit. Tov.“ z dne 10. februarja 1906!) Neresnično je nadalje poročilo „Slovenec“, da je Gangl neutemeljeno napadal S. L. S. Kdor prebere govor, vidi, da ni nikogar napadal, temveč mora pritrditi splošni sodbi, da je Ganglov govor v zbor dostojnosti in stvarnosti. To priznavajo celo njegovi nasprotniki, le tisti ne, ki jih je slepila in glušila politična strast. To velja tudi glede Lampetovega medklica, da ni mogoče, da bi bili idrijski naprednjaki in socialni demokrati solidarni glede Ganglovega predloga. Prihodnji teden skliče Gangl v Idriji javen shod. Dr. Lampe naj pride tja, pa bo videl, kako mislijo Idričani, tisti namreč, ki so volili Gangla. — V sklepnem govoru je omenil deželni predsednik baron Schwarz, da se bo moral deželni zbor baviti tudi z regulacijo učiteljskih plač. Nujnost te regulacije priznavajo sedaj vse stranke, to so povedali Ganglu njih zastopniki, treba samo skupnega dela, treba samo dobiti vire v pokritje stroškov, ki bi po temeljiti regulaciji znašali okroglo milijon kron. Do jesenskega zasedanja je dovolj časa. Na delo!

Ustanovni zbor „Zveze narodnih društev na Štajerskem in Koroškem“ se vrši dne 28. t. m. v Celju v Nar. domu ob 4. uri popoldne. Dosedaj je pristopilo že 35 društev, med temi tri s Koroškega. To je vsekakor lep začetek. Pristop k ustanovnemu zboru ima vsakdo, glasovati (voliti) pa imajo pravico le odposlanci pristopivših društev. Ker je na dnevnem redu več zanimivih predavanj, je želeli, da se ga vsakdo udeleži, kdor le more. — 28. t. m. je v Skalni kleti prosta zabava z godbo, plesom, petjem itd. Kaj pa Kranjska? „Zveze narodnih društev“ že imajo na Goriškem, Štajerskem in Koroškem, ali naj Kranjska zaostane? Ali naj prepustimo mirne duše Kranjsko klerikalnim mrežam, t. j. „Krščansko socialni zvezi“? Na delo torej, ker resnobni so dnovi!

Deželni odbornik dr. E. Lampe je v velikih skrbih, kje bo g. deželni predsednik dobil denar za izboljšanje učiteljskih plač. Mi smo mnenja, če se je dobil denar za izboljšanje duhovniških plač, se bo moral dobiti tudi za izboljšanje učiteljskih plač; kje, to je pa naloga in dolžnost poslancev, v prvi vrsti pa deželnih odbornikov.

Prošnja. Ker moram plačati račun tiskarnice in knjigovezu, prosim vse tiste, ki so knjigo „Slepajubezen“ sprejeli in obdržali ter je še niso plačali, da mi blagovolijo sedaj 1. julija gotovo poslati ta malenkostni znesek, ki so zaradi njegove nezadostnosti najbrže nanj pozabili. A. P.

Slava cesarju Francu Jožefu II! Pod tem naslovom je izdalo „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“ v proslavo vladarske 60 letnice Nj. Veličanstva presvetlega cesarja Francu Jožefu I. krasno spevoigro, ki jo je za šolske slavnosti ob priliki praznovanja in proslavljanja cesarjeve vladarske 60 letnice sestavil Emil A. d. mič, učitelj v Kamniku. Partitura, obsejajoča 52 strani, z deklamacijami in podstavljenim besedilom velja 5 K, s poštnino 20 h več. Besedilo za učence je pa izšlo v posebni knjižici, ki velja 20 h. Partitura in besedilo za učence se naroča v „Učiteljski tiskarni“.

Iz Cerkelj pri Krškem. Tukajšnja šolska mladina proslavi dne 1. julija šestdesetletnico cesarjevega vladanja. Govor, petje, deklamacije, igre in pogoščenje otrok.

Učiteljsko društvo postojnskega okraja priredi v proslavo 60 letnega vladarskega jubileja Njega Veličanstva cesarja Francu Jožefu I. dne 27. junija 1908 slavnostni koncert s prijaznim sodelovanjem slavn. postojn. salonskega orkestra v vel. dvorani Narodnega hotela v Postojni. Začetek točno ob pol 9. uri zvečer. Vstopnina 1 K za osebo. Čisti dohodek je namenjen „Učiteljskemu konviktu v Ljubljani“, zato se preplačila hvaležno sprejemajo. Po dokončanem obširnem vzporedu prosta zabava in ples.

Listnica uredništva.

Okrajnim učiteljskim društvom. Nekatera okrajna učit. društva nam pošiljajo svoja poročila — zlasti naznanila zborovanj — tako porno, da jih ne moremo priobčiti. Taka obvestila bi paš lahko dobili že teden prej, ne pa zadnji trenutek, ko je list zaključen ali pa celo že v stroju. Ako je društvenim vodstvom kaj na tem, da pravočasno objavimo vabila k zborovanjem, naj nam jih tudi pravočasno pošljejo. Vsaka jesa na nas je neopravičena, ker so krivi društveni poročevalci, ne pa mi!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 715. Kranjsko. 129 2—1
Na mestni slovenski deklilki osemrazrednici v Ljubljani je stalno polpolniti mesto učiteljice s sistemizovanimi prejemki.
Prosilke za omenjeno službeno mesto naj službenim potom svoje pravilno opremljene prošnje vlagajo pri podpisnem o. kr. mestnem šolskem svetu ljubljanskem
do 17. julija 1908.

Zakasnele ali pa pomankljive prošnje se ne bodo pri oddaji službe vpoštevale.
C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,
dne 17. junija 1908.

St. 685. 123 2—2
Valed razpisa o. kr. dež. šolskega sveta z dne 7. t. m. pod št. 2723 je na II. mestni deški ljudski šoli za dobo dopusta sedanjega nadučitelja v popolnitev razpisano službeno mesto
nadučitelja extra statum
s sistemizovanimi prejemki.

Prosilci za to službeno mesto naj svoje s potrebnimi dokazili opremljene prošnje predpisanim potom do 12. julija t. l.

vlagajo pri podpisnem o. kr. mestnem šolskem svetu. Zakasnele ali pa pomankljive prošnje se pri oddaji službe ne bodo vpoštevale.
C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,
dne 12. junija 1908.

St. 904. 130 1—1
Na dvorazredni ljudski šoli v Polici se razpisuje s tem učno mesto v stalno oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 1. julija 1908.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji,
dne 14. junija 1908.

St. 1669. 131 1—1
Na dvorazredni ljudski šoli v Stopičah se razpisuje v stalno nameščenje nadučiteljska služba.

Zadostno opremljene prošnje naj se službenim potom semkaj vlagajo do 12. julija 1908.

C. kr. okr. šolski svet Rudolfovo,
dne 14. junija 1908.

St. 1263. 132 1—1

V Krškem okraju se razpisuje s tem nadučiteljska služba v Veliki Dolini, voditeljska služba na enorazrednicah na Branskem Kalu in na Dobrovcu in učiteljske službe na ljudskih šolah v Buški, St. Jurju, Veliki Dolini in Velikem trnu v stalno nameščenje, učiteljska služba v Radcah v stalno oziroma začasno nameščenje in dve učiteljski službi v St. Jerneju v začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 1. julija 1908.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

Opomni se, da se bodo oziralo pri razpisanih službah v St. Jerneju, Branskem Kalu, Dobrovcu, Radcah in Veliki Dolini le na moške prosilce.

C. kr. okr. šolski svet v Krškem,
dne 12. junija 1908.

Stajersko. 128 1—1

V šolskem okraju Gornja Radgona se z začetkom šolskega leta 1908/09, t. j. 15. septembra 1908 namesti na petrazredni v II. plačilnem razredu stojiči ljudski šoli pri Kapeli, pošta Radenci, služba učitelja s prostim stanovanjem in sicer stalno, oziroma tudi začasno.

Obeh deželnih jezikov popolnoma zmožni prosilci za to mesto naj vložijo svoje redno opremljene prošnje predpisanim potom do 20. julija t. l. pri krajnem šolskem svetu pri Kapeli, pošta Radenci.

Okrajni šolski svet Gornja Radgona,
dne 16. junija 1908.

V šolskem okraju Ljutomer se z začetkom šolskega leta 1908/09, t. j. 15. septembra 1908 namesti sledeče učiteljske službe:

1. na petrazredni v II. plačilnem razredu stojiči ljudski šoli pri Sv. Križu pri Ljutomeru, pošta Križevci, služba učitelja, in sicer stalno, oziroma začasno.

2. na petrazredni v II. krajnem razredu stojiči Franc Jožefovi deški šoli v Ljutomeru-okolica služba učitelja, eventualno učiteljice in sicer samo začasno.

Obeh deželnih jezikov popolnoma zmožni prosilci, oziroma prosilke za eno teh mest naj vložijo svoje redno opremljene prošnje predpisanim potom do 20. julija t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet Ljutomer,
dne 16. junija 1908.

127—1

Cenovnik zastoj in poštne preste.

Največja in najbogatejša tvorniška zaloga

priznana pravih švicarskih

Union-ur 31

52—26

katerih tvornice delničar sem in edini zastopnik za vso Kranjsko, ter zastopnik ur Schaffhausen, Klassig in Glashütte.

Velika zaloga zlatnine, srebrnine in dragocenih kamnov, kakor blaga od srebra in kinasrebra

Fr. Čuden

urar in trgovec

v Ljubljani

Prešernove ulice

nasproti frančiškanskemu samostanu.

